

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 573.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245217694208/facsimile.pdf> (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Det Sættende Aarhundrede

En folkelig Fri-Kirke og en kirkelig Fri-Skole, det var altsaa den store Nyhed, som Luther havde bragt for Dagen, og som hans Tydske Tilhængere forlangde og fik, vel ikke strax, men dog ret snart (1552), Keiserlig Bekræftelse paa, og som følgelig alle Lutherske Fyrster, hvor de var deres egne Herrer, maatte med Fornøielse skienket deres Undersaatler, thi efter den »Augsburgske Bekiendelse« var det deres Tankegang, at man ingenlunde som hidtil maatte sammenblande den Kirkelige Magt og Myndighed med den Verdslige, da hin er udelukkende aandelig og denne udelukkende legemlig, saa de har slet intet med hinanden at gjøre; de verdslige Herrer maa ingen aandelig Underkastelse forlange, men nøies med at raade for det Haandgribelige, og de Kirkelige Hovedmænd, hvad de saa end kaldes, maa ingen verdslig Myndighed forlange, enten over Store eller Smaa, men skal nøies med den Føielighed, man vil vise dem*).

At nu denne fælles Frihed for »Aand og Over-Haand« hver i sin Kreds, med gjensidig Erkiendelse af de naturlige Grændser, ingensinde ret traadte i Kraft, men at ogsaa de Lutherske Fyrster mere og mindre tilegnede sig den selvtagne Romerske Keiser-Ret til at beherske »Aandens Verden,« som de dog Alle nægtede Keiseren i det Hellige Romerske Rige, og havde, ved at underskrive den Augsburgske Bekiendelse, udtrykkelig fraskrevet sig; det er vistnok en sørgelig Kiendsgierning; men hverken var det Luthers Skyld, der baade med Mund og Pen bestandig forfægtede sin og hvert Menneskes aandelige Fribaarenhed, ikke heller maa det dølges, at Skylden meestlaae hos de Lutherske Skrifkloge uden Aand, som hverken var Mænd for at hævde sig det aandelige Fortrin, de paastod, eller vilde nøies med den Troes-Enighed, Aanden af sig selv fremkalder, og endelig maa det indrømmes, at i Oplysningens saavel som i Menneskets Barndom er Frihed en farlig Sag, saa, naar kun den Augsburgske Confessions sidste Artikel herefter kan træde i Kraft, da har i det mindste vi Nordboer intet at klage over den verdslige Tvang, der med eller mod de andre Artikler har været øvet, da den først gav os en Stilhed, der tjende os bedst, og siden nødte os til at oplade Øinene for den Giensidighed, uden hvilken sand Frihed i det Borgerlige Selskab er umuelig.

Efter den Augsburgske Rigsdag levede Morten Luther

* Den Augsburgske Bekiendelses 28de og sidste Artikel om Kirke-Magten (*De Potestate Ecclesiastica*).